

**О ВАЛЕНТНОСТИ ДВАЈУ СТИХОВА
ИЗ »ГОРСКОГ ВИЈЕНЦА«**

БРАНИСЛАВ ОСТОЈИЋ

Филозофски факултет Никшић

1. Годи једном топом са Котора (1389).

Његошолози су овај 1389. стих из »Горског вијенца« заобилазили, сматрајући највјероватније да у њему нема ништа необично. А. Младеновић им, међутим, упућује пријекоре због тога »јер савременим читаоцима, поготово млађим нараштајима... није сасвим јасан« овај стих будући да се »једном не слаже у роду са топом« па читалац може помислити »да је можда у питању некаква синтагма ж. рода једна топа, што изазива још већу недоумицу«.¹

Изненађује овакво мишљење јер је овдје у питању прилог *једном* са значењем *једанпут* (поди једном = гађа једанпут). Према томе, не ради се ни о каквој »синтагми ж. рода« него једноставно о споју глагол + прилог, односно прилог + глагол (годи једном, једном годи // опали једном, једном опали).

**2. Они ће нам и без вјере доћи,
међу нама стати надебљати (687—688).**

И овај стих коментаторе Његошева језика није одвлачио у веће недоумице. Углавном се сви слажу да је ријеч о глаголу непотпуна значења — стати (= почети) и његовој допуни у инфинитиву *надебљати*. Проф. М. Стевановић с правом констатује да је у основи тачно мишљење Н. Банашевића у вези са овим стиховима.² А он каже да »стати надебљати« значи »почеће / стати ће / крупно говорити / правити се важним«.³ А. Младеновић сматра да синтагма »стати надебљати« значи »међу нама стајати, боравити дуже«⁴. Ни то се не може прихватити. Бавећи се Његошем дошао сам до закључка да ови стихови,

¹ Младеновић, *Потреба за тумачењем 1389. стиха у Горском вијенцу*, Зборник за филологију и лингвистику, књ. XVIII/2, 209, те у Зборнику за филологију и лингвистику XXII/2, 242.

² М. Стевановић, *Језичка тумачења у коментарима Његошева Горског вијенца*, САНУ Београд 1976, 63.

³ Н. Банашевић, П. П. Његош, *Горски вијенац /Коментари/,* СКЗ Београд 1978, 226.

⁴ Зборник за филологију и лингвистику XIV/1, Нови Сад, 1971, и Зборник за филологију и лингвистику XXI/2 и XVIII/2.

у ствари, значе — »они ће (без вјере, односно без гаранције да неће имати неприлика) доћи међу нас и ту ће почети да се праве важни«. За то говоре сви разлози, поменимо синтаксички (који је утемељио М. Решетар⁵, а потврдио Љ. Стојановић⁶ и други коментатори Његошева језика⁷. Мислимо такође да је битно навести и два претходна стиха Његошева како би се ови тако схватили. Они гласе: Какве су ти оно поглавице, / називљу се цареви синови (688—690). У међуодносу ових четирију стихова лако се закључује да они стоје у узрочно-последичном односу један наспрам другог. Два друга проузрокују оно то ће наступити изношењем садржаја прва два. Значи, *они ће доћи и почети да се »шепуре« а нико им не гарантује ни сигурност ни за долазак.*

Овакво схватање стихова у надреченичном јединству потврђују и преводи Његошева стиха на друге језике. Тако нпр. М. Зенкејевич овако те стихове преводи на руски језик:

К нам придутъ они без уверенья,
станут перед нами похваляться,

а В. Конески на македонски језик на следећи начин:

И без беса тие ке ни дојдат,
Ке се кренат пред нас на големо,

⁵ Горски вијенац Владике црногорскога Петра Петровића II Његоша. X издање с уводом и коментаром Милана Решетара. У Београду 1940. Прво издање с коментаром овога познаваоца Његоша, а које је друго по реду, изашло је кирилицом у Дионичкој штампарији у Загребу 1890.

⁶ Просвјетни гласник 1891.

⁷ Исп. о овоме детаљније код М. Стевановића, *Језичка тумачења у коментарима Његошева Горског вијенца*, Посебна издања САНУ, Београд 1976.